

МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА

есен 2021

Министерство на финансите на Република България

Есенната макроикономическа прогноза на Министерството на финансите отчита силното икономическо възстановяване в глобален план и в частност в Европа през първото полугодие на 2021 г. Тази благоприятна тенденция ще продължи и през следващата година, но с изчерпване на базовия ефект от кризата, предизвикана от разпространението на COVID-19 и предприетите ограничителни мерки, както и с постепенно преминаване към фискална консолидация, се очаква годишните растежи на БВП на света и на основни търговски партньори на България да се забавят в периода 2023–2024 г.

Прогнозата е изготвена при допускане, че изпълнението на Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) на България ще започне през 2022 г. Изпълнението на плана ще ускори икономическия растеж при равни други условия. Значителните инвестиции ще увеличат нарастването на производителността в икономиката и респективно на доходите.

През 2021 г. реалният растеж на БВП се прогнозира да достигне 4%, а през 2022 г. – 4.9%. Ускорението на икономическия растеж за следващата година ще се дължи на инвестициите. Публичните инвестиции ще бъдат подкрепени от НПВУ, а частните – от подобрението на икономическата среда и повишеното търсене. Потреблението на домакинствата ще има по-умерен темп на растеж през 2022 г., поради високата база от 2021 г. и лекото забавяне в нарастването на доходите.

Средногодишният брой на заетите през 2021 г. ще остане почти на нивото от предходната година – увеличение с 0.1%, докато през периода 2022–2024 г. се предвижда ускорен растеж на този показател, повлиян от преустановяването на негативното влияние на COVID-19 върху икономиката и ефектите от НПВУ върху заетостта и безработицата в страната. Оценките за нарастването на доходите от труд в средносрочен хоризонт са ревизирани във възходяща посока. Повишението на компенсацията на един нает се прогнозира да достигне 8.8% през 2021 г. и 7.8% през 2022 г.

Очакванията в есенната прогноза са за по-силно поскъпване на петрола и неенергийните суровини през 2021 г. в сравнение с допусканията през пролетта. Нарастването на общото равнище на потребителските цени ще продължи да се ускорява и в края на 2021 г. инфлацията ще достигне 3.8%, а средногодишната инфлация 2.2%. За следващата година се прогнозира ускорение на средногодишната инфлация до 2.6%, докато тази в края на годината да се забави до 2%. През следващата година рискът за по-нататъшно повишение на международните цени на суровините и стоките се засилва все повече поради прекъснатите вериги за доставка. С това допускане е разработен алтернативен сценарий, като е оценено отражението върху основни макроикономически показатели.

Прогнозата за кредитите за 2021 г. е ревизирана възходящо (спрямо пролетната). Годишното нарастване на вземанията от предприятия се прогнозира да бъде около 4.1%, а на вземанията от домакинствата – 10.3%. Кредитът за нефинансови предприятия ще се ускори в периода 2022–2023 г., в синхрон с възстановяването на частните инвестиции, подкрепени и от НПВУ.

Представената прогноза е зависима от развитието на епидемичната обстановка както в страната, така и в световен план. Важна предпоставка за нейното реализиране е поддържането на относително ниски нива на разпространение на вируса и ограничено въздействие от протичането на пандемията върху икономиката.

Риск пред прогнозата в периода 2022–2024 г. е реализирането на инвестициите по линия на проектите в НПВУ и на проектите финансирани от европейските фондове.

Риск пред прогнозата от технически характер, е предстоящата ревизия на историческите данни по националните сметки план, която Националният статистически институт ще направи към края на октомври и която може да наложи промяна на прогнозираната номинална стойност и динамиката на БВП и на неговите компоненти. ●

1. Външна среда. Основни допускания.

Наблюдаваното силно икономическо възстановяване през първата половина на 2021 г. и преобладаващата възходяща динамика на краткосрочните показатели затвърдиха прогнозите за висок икономически растеж на света и, в частност на ЕС, през текущата година. Очаква се през 2021 г. глобалната икономика да задмине предкризисните си нива, а БВП на ЕС да възстанови съществена част от реализирания през предходната година спад. Същевременно, през последните месеци се наблюдават първи сигнали за забавяне на растежа в глобален план. Очакванията са тази тенденция да продължи през 2022 г. при голяма част от търговските ни партньори, с изчерпване на базовия ефект от кризата и постепенното преминаване към ограничаване на фискалните стимули и към фискална консолидация. В периода 2023–2024 г. се очаква годишните растежи на БВП както за света, така и за ЕС да продължат да се забавят и да се доближат до дългосрочните си стойности.

Прогнозата за курса BGN/USD се основава на наличието на фиксиран курс на лева към единната европейска валута и техническо допускане за разменния курс на еврото към щатския долар. Последното се състои в изчисляване на средния курс EUR/USD с дневни данни за последните десет работни дни към датата на

изготвяне на допусканията и фиксирането му за дните до края на прогнозния хоризонт. Според така направеното техническо допускане с данни към 17.09.2021 г., средногодишният валутен курс на еврото през 2021 г. се очаква да бъде 1.19 долара. Това показва номинално поскъпване на единната валута от 4.4%, което е с 0.4 пр.п. по-ниско в сравнение с пролетната прогноза. В годините до края на прогнозния хоризонт, валутният курс се очаква да бъде 1.18 долара за едно евро.

Средната цена на суровия петрол тип „Брент“ през 2021 г. се очаква да бъде 67.8 щ.д. за барел, което съответства на повишение от 60.3% спрямо предходната година. В съответствие с пазарните очаквания към момента, корекция във възходяща посока има не само през 2021 г., но и през следващата година, когато се очаква по-скоро задържане на текущите ценови нива и слабо поевтиняване на суровината до 67.3 щ.д. за 2022 г. По-съществено понижение на цените на петрола се очаква през 2023 и 2024 г., съответно с 4.8% и 3.4%.

Неенергийните суровини ще поскъпнат средно с 24.2% в доларово изражение през настоящата година, при очаквано 14.8% според пролетната прогноза. Това

Външни допускания. Промени спрямо предходната прогноза.

	Есенна прогноза 2021 г.				Пролетна прогноза 2021 г.				Разлика спрямо предходната прогноза			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Международна среда												
Световна икономика (реален растеж, %)	6.0	4.9	3.6	3.4	5.5	4.2	3.9	3.6	0.5	0.7	-0.3	-0.2
Европейска икономика – ЕС (%)	4.8	4.4	2.3	1.9	3.9	3.9	3.1	2.3	0.8	0.5	-0.9	-0.5
Валутен курс щ.д./евро	1.19	1.18	1.18	1.18	1.20	1.19	1.19	1.2	0.00	-0.01	-0.01	-0.01
Цена на петрол "Брент" (щ.д./барел)	67.8	67.3	64.1	61.9	59.3	55.7	53.7	52.6	8.5	11.6	10.4	9.3
Цена на неенергийни суровини (в щ.д., %)	24.2	-2.6	0.8	0.8	14.8	-1.6	-1.4	-1.4	9.4	-1.0	2.2	2.2
EURIBOR 3м. [%]	-0.5	-0.5	-0.5	-0.4	-0.5	-0.5	-0.3	-0.1	0.0	0.0	-0.1	-0.2

Източник: МФ, ЕК, МВФ

се дължи на допускания за по-силно поскъпване при всички основни групи суровини. Очакванията за 2022 г. са за поевтиняване на неенергийните суровини с 2.6%, което ще се дължи най-вече на по-ниски цени на металите, след което се очаква поскъпване средно с 0.8% през 2023 и 2024 г.

В прогнозата е предвидено известно влошаване на епидемичната обстановка през второто полугодие на 2021 г. както в държавите от ЕС, така и в България. Не се очаква въвеждането на изключително стриктни ограничения срещу разпространението на COVID-19 в

страната, като мерките ще се отразят само в леко забавяне на растежа на вътрешното търсене.

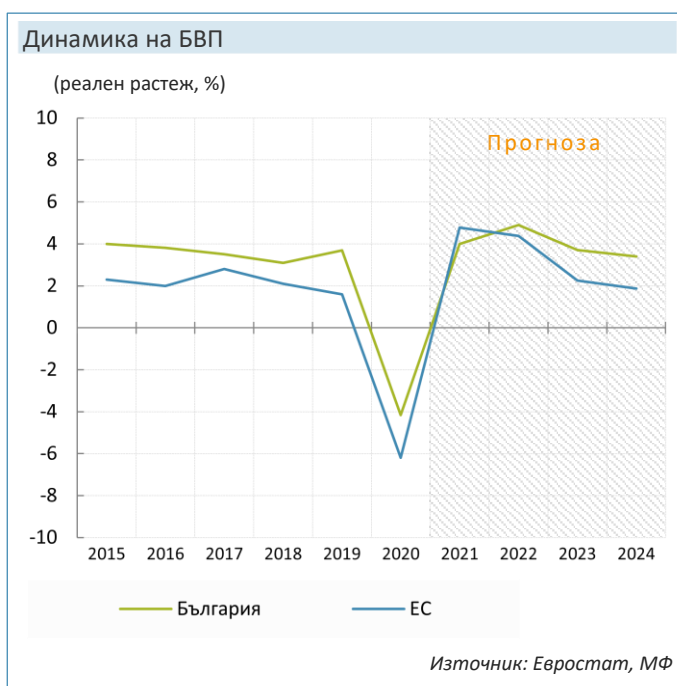
Прогнозата е изготвена при допускане, че изпълнението на Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) на България ще започне през 2022 г. Това ще се отрази в по-високи растежи на вътрешното търсене в прогнозния период. Във връзка с нарастването на потреблението и инвестициите ще има и ускорено нарастване на вноса, съответно известно влошаване на приноса на нетния износ към растежа на БВП и влошаване на баланса по текущата сметка. ●

2. Брутен вътрешен продукт

Реалният растеж на БВП се очаква да достигне 4% през 2021 г. Темпът е по-висок в сравнение както с Пролетната прогноза, така и с прогнозата, включена в ЗИД на ЗДБРБ за 2021 г. Положителната корекция идва от високия растеж на вътрешното търсене, отчетен през първите две тримесечия на годината. За периода 2022–2024 г. растежите са повишени спрямо пролетта, съответно до 4.9%, 3.7% и 3.4%, като са взети предвид средствата по НПВУ. Очаква се номиналният растеж на БВП през 2021 г. да достигне 8.1% и да се забави през прогнозния период до 5.4% през 2024 г. Нарастването на дефлатора на БВП, през текущата година, е оценено на 3.9%, като с основен принос за тази ценова динамика е публичното потребление, следвано от инвестициите. Ефект върху тези компоненти оказват нарастването на компенсациите в сектор *държавно управление* и на цените на металите. През следващите прогнозни години се очаква влиянието на тези фактори да отслабне и дефлаторът на БВП да е близък до инфлацията.

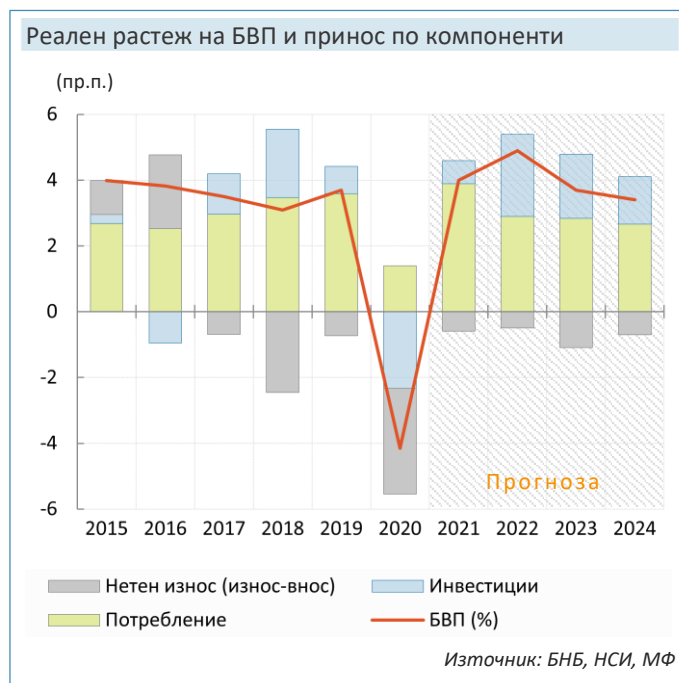
През първата половина на 2021 г. реалният растеж на БВП достигна 3.1%. Ускорението на растежа до 4% за цялата година ще дойде по линия на по-малко отрицателен принос на нетния износ, докато от страна на вътрешното търсене се очаква забавяне. По-конкретно, растежът на потреблението на домакинствата

леко ще се забави през втората половина на 2021 г. поради високата база от трето тримесечие на 2020 г. и влошаване на епидемичната обстановка в страната, която започна от септември 2021 г. В резултат, реалният растеж на частното потребление за годината ще бъде 5.1%, при 6% за първото полугодие. Очаква се растежът на инвестициите в основен капитал за годината да бъде около 1%. През втората половина на

2020 г. бе регистриран растеж на публичните инвестиции от над 60% и поради високата база не се очаква през периода юли-декември 2021 г. да бъде реализирано съществено нарастване на публичните капиталови разходи. В същото време, частната инвестиционна активност все още е слаба. Забавянето на вътрешното търсене ще се отрази и в аналогична динамика на вноса, докато очакванията са за леко ускорение на износа през второто полугодие, включително ускорение на износа на услуги през активния туристически сезон, очакваното стабилно външно търсене през второто полугодие и нарастване на износа на отделни групи стоки, при които през 2020 г. бе отчетен временен спад (напр. зърнени продукти).

Растежът на БВП ще се ускори до 4.9% през 2022 г., движен от инвестициите с близо 14% растеж. Публичните инвестиции ще бъдат подкрепени от средствата по НПВУ. Частното съфинансиране по линия на НПВУ ще стимулира и частните инвестиции. Те ще нарастват и поради подобрене на очакванията, свързани с намаление на несигурността сред икономическите агенти и повишеното търсене. Очаква се, с оглед високото нарастване на частното потребление през 2021 г. и лекото забавяне в растежа на доходите през 2022 г., потреблението на домакинствата да има по-умерен темп на растеж през годината, в размер на 3.5%. Публичното потребление също ще продължи да допринася за растежа на БВП. В резултат от по-слабото нарастване на външното търсене, износът на стоки ще се забави спрямо предходната година. Очаква се нарастването при услугите да остане значително, с оглед продължаващото активизиране на туристическите услуги. Низходяща тенденция се очаква и при растежите на вноса на стоки и на услуги. Общият темп ще остане по-висок от този на износа, в резултат на което приносът на нетния износ към растежа на БВП ще се запази отрицателен.

През 2023 и 2024 г. растежът на икономиката ще се забави, съответно до 3.7 и 3.4%. Потреблението на домакинствата ще нараства с малко над 4%, подкрепено от намалението на безработицата, стабилния растеж на доходите и кредитите. Консолидационните фискални мерки ще се отразят в по-слаб растеж на публичното потребление. Износът също ще има по-нисък принос за растежа на БВП и през двете години, поради забавянето във външното търсене. През 2023 г. се очаква възстановяване на търговията с услуги до предкризисните нива. Приносът на нетния износ към растежа на БВП ще остане отрицателен. Средствата по НПВУ ще продължат да стимулират икономиката по линия на инвестиции, като растежът се очаква да е по-умерен спрямо 2022 г., когато стартира изпълнението на плана. ●

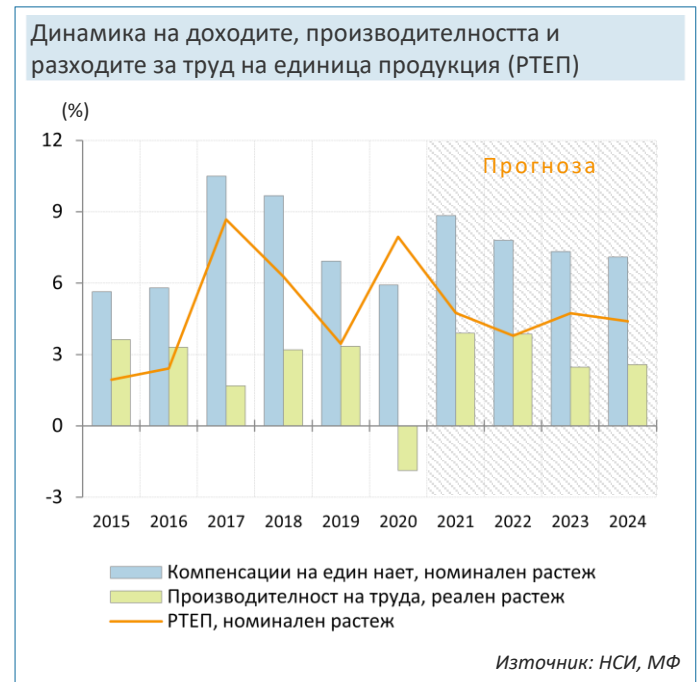
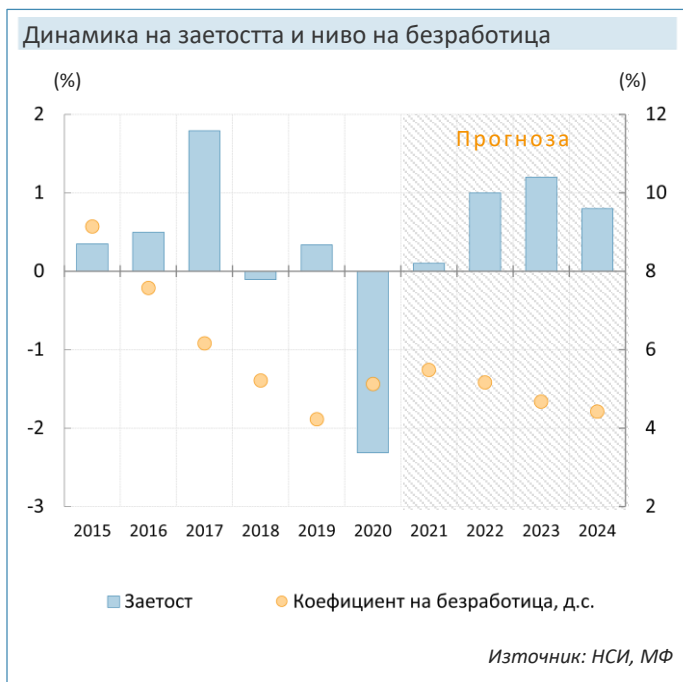
3. Пазар на труда и доходи

Основно влияние върху динамиката на трудовия пазар през 2021 г. оказват мерките срещу разпространението на COVID-19 и постепенното възстановяване на икономиката. През март и април страната премина през поредна вълна на разпространение на коронавируса, а новият, по-заразен щам, се очаква да достигне своя пик на разпространение през октомври. Всичко това наложи продължаване на мерките на пазара на труда за запазване на съществуващата заетост до края на календарната 2021 г.

През първото полугодие на 2021 г. броят на заетите в икономиката се понижи с 1.2%, което се дължеше до голяма степен на спада на заетостта в аграрния сектор. В около половината от останалите икономически сектори бе отчетен възходящ тренд на показателя, като най-съществен е в създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения. Очакванията за цялата 2021 г. са, че средногодишният брой на заетите ще се увеличи с 0.1%. През периода 2022–2024 г. се предвижда ускорен растеж на заетите, обусловен основно от два фактора: преустановяване на негативното влияние на COVID-19 върху

икономиката; и ефектите от НПВУ върху заетостта и безработицата в страната. Все пак, през 2022 г. нарастването на заетостта се очаква да бъде до известна степен ограничено от евентуална оптимизация на работните места в държавната администрация, а през 2023 и особено през 2024 г. – от неблагоприятната демографска динамика.

Динамиката на коефициента на безработица до голяма степен съответства на очакваната динамика на заетостта. През периода 2021–2024 г. стойността на показателя се очаква да намалява от 5.5% през 2021 г. до 4.4% през 2024 г. През последната година на прогнозния период коефициентът на безработица ще е много близо до своето естествено равнище и по-нататъшното му намаляване (главно поради притока на средства от НПВУ) ще бъде с ограничени възможности, а също така и няма да бъде устойчиво (с преустановяване на притока от инвестиции по НПВУ коефициентът на безработица ще нарасне обратно към своето естествено равнище, при равни други условия).

Оценките за нарастването на доходите от труд в средносрочен хоризонт са ревизирани във възходяща посока, като по-съществено повишение на показателя може да се очаква през 2021 и 2022 г.

В съответствие с развитието през първото полугодие през 2021 г., номиналният растеж на компенсацията на един нает за цялата година е оценен на 8.8%. Ускорената динамика на показателя спрямо 2020 г. е в съответствие с предишните очаквания като посока на изменение, но оценката е ревизирана възходящо. Корекцията отразява отчетеното по-същественото нарастване на доходите от труд в услугите и, в частност, сектор *държавно управление, образование и хуманно здравеопазване* през първата половина на годината. Повишението на компенсацията на един нает ще бъде подкрепено и от по-бързото възстановяване на производителността в икономиката. През 2021 г. реалният растеж на производителността на труда е оценен на 3.9%, което показва, че нивото на БВП на един зает (по постоянни цени) ще надхвърли предкризисната си стойност от 2019 г.

Очакваното съществено нарастване на икономическата активност и търсенето на труд в страната ще обус-

лови високия растеж на доходите от труд в средносрочен период. През 2022 г., в съответствие с очакванията българската икономика да достигне пълното си възстановяване и възходящата динамика на наетите, компенсацията на един нает е оценена да се повиши със 7.8%. Този темп ще остане по-нисък от предходната година, имайки предвид отчетената по-висока база през 2021 г., отразяваща ефекта на възстановяването от пандемията. В условията на продължаващо нарастване на производителността на труда, цените и положителното развитие на пазара на труда, компенсацията на един нает ще продължи да се повишава с висок темп от над 7% през 2023–2024 г. През разглеждания период се очаква и ефектът от усвояването на средствата по НПВУ върху доходите да е най-силно изразен.

Оценката за реалния растеж на производителността на труда в периода 2022–2024 г. също е повишена и възлиза на 3% средногодишно. Очакваната по-благоприятна динамика на производителността ще компенсира отчасти нарастването на доходите. Делът на труда в добавената стойност ще следва възходяща посока на развитие, което ще се отрази в умерено нарастване на номиналните разходи за труд на единица продукция, със средногодишен темп от около 4-4.5%. ●

4. Инфлация

От началото на годината годишният темп на инфлация в България следва тенденция на ускорение до 2.5% през август (според ХИПЦ). Основният фактор за формиране на инфлацията бе същественото поскъпване на суровините на световните пазари, и най-вече енергията и храните. По линия на производствените разходи, това сравнително бързо се прехвърли върху крайните цени на потребител на транспортни горива и хранителни продукти, чието повишение към август се ускори съответно до 27.5% и 3.3% спрямо същия месец на 2020 г., но също така имаше и косвен ефект за поскъпване на транспортните услуги, общественото

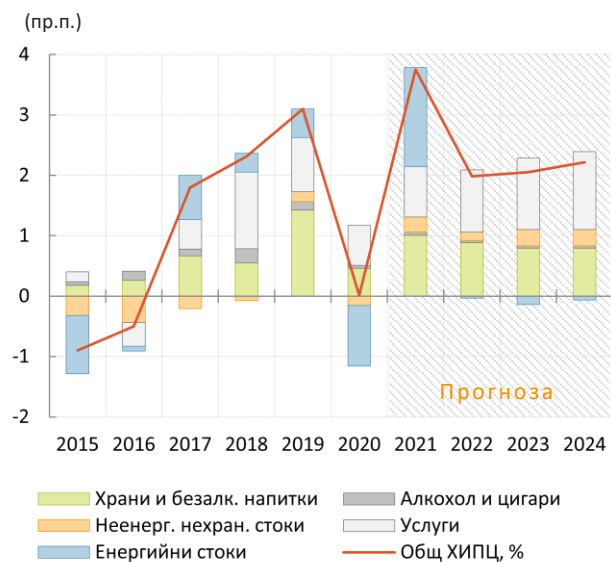
хранене и др. От друга страна, след същественото забавяне на инфлацията при услугите през юли, през август цените им се понижиха средно с 0.5% на годишна база, като с това се свързва и продължаващото забавяне на базисната инфлация до 0.6% на годишна база.

Към настоящия момент очакванията са за по-силно поскъпване на петрола и неенергийните суровини през 2021 г. в сравнение с допусканията през пролетта, освен това в страната бяха направени повишения в административните цени на природен газ, елек-

трическа и топлинна енергия. В тази връзка, прогнозираното изменение на потребителските цени и очаквания принос по основни групи стоки в общия индекс в настоящата прогноза беше ревизирано, въпреки че почти през цялото първо полугодие отчетните данни се движиха много близо до профила на инфлация, представен в пролетната прогноза. В съответствие с това, нарастването на общото равнище на потребителските цени се очаква да продължи да се ускорява и в края на 2021 г. да достигне 3.8% (при очаквано 2.8% в прогнозата от пролетта). Водещ принос за това ще имат енергийните стоки, като транспортните горива се очаква да поскъпнат с малко над 24% към декември 2021 г. Повишението на цените на храните също ще се ускори до 4.4% в края на годината, не само поради нарастването на съответните международни цени, но също така и слабата реколта във връзка с лошите климатични условия през лятото. Услугите също се очаква да имат положителен принос с поскъпване от 2.6% към декември. Това ще се дължи не само на повишеното вътрешно търсене, но също така и на косвени ефекти по линия на по-скъпите горива и храни. Средногодишната инфлация през 2021 г. се прогнозира да бъде 2.2%.

Средногодишното повишение на ХИПЦ през 2022 г. се прогнозира да бъде 2.6%, а инфлацията в края на годината ще се забави до 2.0%. Това до голяма степен ще се дължи на очакваната динамика на международ-

Инфлация в края на годината (ХИПЦ) и приноси по основни компоненти

Източник: Евростат, МФ

ната цена на петрола, което ще доведе до слабо поевтиняване на автомобилните горива. До края на прогнозния период инфлацията в края на годината се очаква слабо да се ускори до 2.2% през 2024 г. Енергийните стоки ще имат отрицателен принос, поради очакваната низходяща динамика на международните цени, докато базисната инфлация ще продължи да се ускорява под влияние на по-силното вътрешно търсене. Средногодишната инфлация до края на прогнозния хоризонт ще бъде 2.0–2.1%.

5. Платежен баланс

Данните за първите седем месеца на 2021 г. показват по-ускорено възстановяване на икономическата активност в глобален план и, съответно, по-високи темпове на растеж на международната търговия, отколкото очакваните в пролетната прогноза. Същественото нарастване на вътрешното търсене през текущата година и очакваното изпълнение на Националния план за възстановяване и устойчивост през прогнозния пе-

риод ще се отрази в по-висок растеж на вноса. Отчитането на тези тенденции, както и на ревизираните данни за платежния баланс за периода януари 2019 – юни 2021 г. и актуалните очаквания за международните цени и външното търсене предопределят основните разлики спрямо пролетната прогноза.

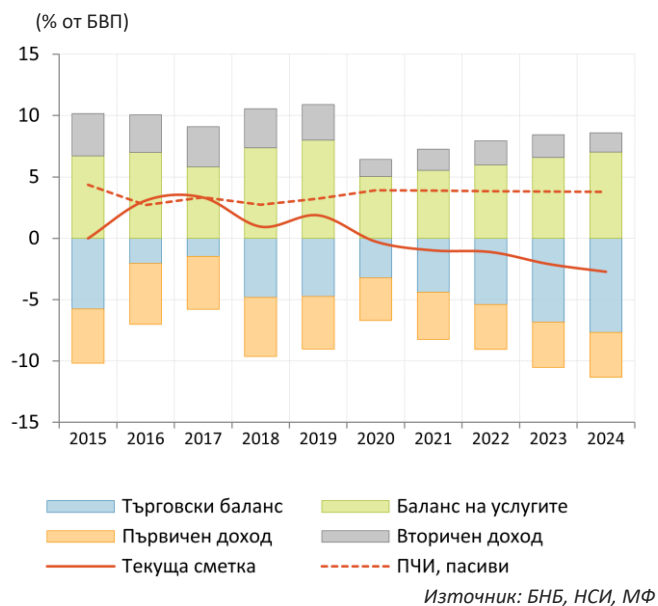
Запазват се очакванията за съществено повишение на международните цени на повечето групи стоки през

2021 г. и формиране на положителни условия на търговия, т.е. относително по-високи цени на износ спрямо внос. Това обаче няма да компенсира очаквания изпреварващ реален растеж на вноса спрямо износа и ще се наблюдава влошаване на търговското салдо, при по-високи номинални растежи спрямо пролетната прогноза. Дефицитът при търговията със стоки ще достигне 4.4% от прогнозния БВП. В противоположна посока ще е изменението на салдото по статия услуги. С очакваното продължаващо възстановяване на свързаните с международния туризъм услуги, излишъкът ще се увеличи до 5.5% от БВП. Запазват се очакванията за постепенно възстановяване на трансферите по доходните статии, като нарастващият размер на инвестиционния доход, изплащан към нерезиденти, ще компенсира по-високите входящи потоци, най-вече от международни институции (ЕС) към сектор *държавно управление*. Общият дефицит по доходните статии ще остане непроменен спрямо предходната година (2.1% от прогнозния БВП). Нетният ефект върху текущата сметка ще е повишение на дефицита спрямо 2020 г. до 1% от БВП, което представлява и влошаване с 1.8 пр.п. спрямо пролетната прогноза.

Реалният растеж на вноса на стоки ще остане по-висок от този на износа и през 2022 г., а условията на търговия ще преминат в отрицателни. В резултат се очаква търговският дефицит да нарасне допълнително до 5.4% от БВП. През годината растежът на приходите от чуждестранни туристи ще продължи да се увеличава, което ще е в основата на нарастването на излишъка при търговията с услуги до 6% от БВП. Входящите средства по линия на Механизма за възстановяване и устойчивост ще подкрепят увеличението на излишъка по вторичен доход и общият дефицит на доходните статии ще се свие. Дефицитът по текущата сметка отново ще нарасне, движен изцяло от баланса на стоките.

В периода 2023–2024 г. номиналният растеж на вноса на стоки ще продължи да изпреварва този на износа и ще допринесе за нарастване на търговския дефицит.

Текуща сметка по компоненти и ПЧИ

Износът на услуги ще надмине нивото от 2019 г. още през 2023 г. и ще продължи да се увеличава, което ще е основен фактор за повишението на излишъка на статията. Салдото на първичния доход ще остане непроменено, но излишъкът по вторичния доход леко ще се свие през 2024 г. поради края на периода за получаване на европейски средства от многогодишната финансова рамка 2014–2020 г. и постепенното стартиране на проекти от новата финансова рамка. Дефицитът по текущата сметка леко ще нарасне като отношение към БВП.

По отношение на финансовата сметка, превишението на активите над пасивите постепенно ще намалява и през 2024 г. се очакват нетни входящи финансови потоци в страната. Динамиката на пасивите ще бъде движена от изплащането и рефинансирането на външен държавен дълг и на входящия поток на преките чуждестранни инвестиции, който ще достигне около 3.8–3.9% от БВП. Общата динамика на платежния баланс предполага запазване на устойчива външна позиция и стабилно ниво на международните резерви. •

6. Паричен сектор

В края на август годишният растеж на кредита за частния сектор се ускори до 7.5%. Това бе резултат от по-високите темпове на растеж на кредита за домакинствата (11.5% спрямо 6.6% в края на 2020 г.), както и в малка степен на базов ефект, след като от април на предходната година частният кредит започна да се забавя. Ниските лихвени проценти допринесоха за по-високото търсене на потребителските (9.8% в края на август) и на жилищните кредити (15.8%), като за последните влияние оказва и повишеното нарастване на цените на жилищата. По-силното търсене на кредити от домакинствата през второто тримесечие съответства и на значителното нарастване на частното потребление за периода. Кредитите за нефинансови предприятия нараснаха с по-нисък темп (4.2% в края на август при 3% в края на 2020 г.).

Прогнозата за кредитите за 2021 г. е ревизирана възходящо (спрямо пролетната), в съответствие с отчетеното текущо развитие. Повишени са очакванията както за вземанията от предприятия, така и за тези от домакинствата. Кредитът за предприятия ще се ускори в синхрон с очакванията за подобряване на икономическата активност, но нарастването му ще остане потиснато поради бавното възстановяване на инвестициите в частния сектор. При домакинствата прогнозираното по-високо търсене на кредити се подкрепя от положителното текущо развитие на потреблението, строителството и пазара на жилища. Годишното нарастване на вземанията от предприятия¹ се прогнозира да бъде около 4.1%, а на вземанията от домакинствата – 10.3%. Общо растежът на вземанията от частния сектор през 2021 г. се очаква да бъде 6.4% при 4.4% в края на 2020 г.

През 2022 г. очакваме растежът на кредита за домакинствата да се забави, отчитайки края на мораториума, очакванията за охлаждане на пазара на жилища, забавяне на нарастването на компенсациите на наетите и потребителските разходи, след което леко ще се ускори през 2023 г. при по-високо вътрешно търсене. Кредитът за нефинансови предприятия ще се ускори в периода 2022–2023 г. в синхрон с възстановяването на частните инвестиции, подкрепени и от НПВУ. Очакванията са растежът на общо вземанията от предприятия в края на 2022 г. да бъде близо до 4.7%, а този на вземанията от домакинства да се ускори до 7.5%. Общо вземанията от частния сектор през 2022 г. ще се увеличат с 5.8%, а за 2023 г. с 6.3%

¹ Данните се отнасят за нефинансови и финансови предприятия от паричната статистика на БНБ.

През 2024 г. общо годишното нарастване на вземанията от предприятия ще бъде 5.6%, а на вземанията от домакинства – 7.7%.

Привлечените депозити в банковата система ще продължат да нарастват с относително високи темпове до края на 2021 г., отчитайки все още завишената несигурност. В края на 2021 г. ръстът на паричното предлагане ще се ускори до около 13.3%,

при 10.9% в края на 2020 г. В периода 2022–2024 г. темпът на растеж на паричното предлагане плавно ще започне да се забавя с икономическото възстановяване и повишаване на доверието, като в края на 2022 г. ще бъде около 12.5%, а в края на прогнозния период – 11.3%. ●

7. Рискове пред прогнозата

Представената прогноза е зависима от развитието на епидемичната обстановка както в страната, така и в световен план. Важна предпоставка за нейното реализиране е поддържането на относително ниски нива на разпространение на вируса и ограничено въздействие от протичането на пандемията върху икономиката. При налагането на стриктни и продължителни мерки срещу разпространението на COVID-19 е възможно да се наблюдава по-слабо възстановяване през 2021 г. Различна от очакваната динамика на стабилизиране на здравната ситуация може да доведе до съществени отклонения в прогнозата през целия прогнозен хоризонт.

Рисковете пред прогнозата за инфлацията през 2021 и 2022 г. към момента се оценяват във възходяща посока. През 2022 г. несигурността за динамиката на международните цени се засилва все повече и нараства вероятността за продължаващо поскъпване на международните цени, при продължаващо нарушаване на световните вериги за производство и доставка на стоки и суровини.

По отношение на външната среда, основният риск в отрицателна посока е от продължаване на проблемите по каналите на доставка и през 2022 г., което ще ограничи предлагането и може да се отрази в по-ниски от очакваните растежи. Развитието на пандемията от COVID-19 и, съответно, възможните увеличения/намаления на ограничителните мерки в отделни страни се разглеждат като рискове, които могат да доведат както до подобрене, така и до влошаване на външната среда.

Риск в периода 2022–2024 г. е реализирането на инвестициите по линия на проектите в НПВУ и на проектите, финансирани от европейските фондове. Забавяне в стартирането на проектите по НПВУ би се отразило отрицателно на растежа на БВП за 2022 г.

Риск пред прогнозата, който има технически характер, е очакваната ревизия на данните за БВП, която Националният статистически институт ще публикува на 22 октомври 2021 г. Ревизията ще доведе до промяна в прогнозните редове с данни както за номиналната стойност на БВП, така и за динамиката на компонентите му. ●

ОСНОВНИ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ	ОТЧЕТНИ ДАННИ*		ПРОГНОЗА			
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Международна среда						
Световна икономика [реален растеж, %]	2.8	-3.4	6.0	4.9	3.6	3.4
Европейска икономика – ЕС [%]	1.6	-6.2	4.8	4.4	2.3	1.9
Валутен курс [щ.д./евро]	1.12	1.14	1.19	1.18	1.18	1.18
Цена на петрол "Брент" [щ.д./барел]	64.0	42.3	67.8	67.3	64.1	61.9
Цена на неенергийни суровини [в щ.д., %]	-4.2	3.0	24.2	-2.6	0.8	0.8
EURIBOR 3м. [%]	-0.4	-0.4	-0.5	-0.5	-0.5	-0.4
Брутен вътрешен продукт						
БВП [млн. лв.]	119 772	118 605	128 164	138 038	145 876	153 798
БВП [реален растеж, %]	3.7	-4.2	4.0	4.9	3.7	3.4
Потребление	4.7	1.8	4.9	3.6	3.6	3.4
Брутообразуване на основен капитал	4.5	-5.1	1.0	13.7	9.9	6.7
Износ на стоки и услуги	3.9	-11.3	10.4	7.8	6.2	5.1
Внос на стоки и услуги	5.2	-6.6	11.8	8.8	8.0	6.1
Пазар на труда и цени						
Заетост [СНС, %]	0.3	-2.3	0.1	1.0	1.2	0.8
Коефициент на безработица [НРС, %]	4.2	5.1	5.5	5.2	4.7	4.4
Компенсации на един нает [%]	6.9	5.9	8.8	7.8	7.3	7.1
Дефлатор на БВП [%]	5.3	3.3	3.9	2.7	1.9	2.0
Средногодишна инфлация [ХИПЦ, %]	2.5	1.2	2.2	2.6	2.0	2.1
Платежен баланс						
Текуща сметка [% от БВП]	1.9	-0.3	-1.0	-1.1	-2.1	-2.7
Търговски баланс [% от БВП]	-4.7	-3.2	-4.4	-5.4	-6.8	-7.7
Преки чуждестранни инвестиции [% от БВП]	3.2	3.9	3.9	3.8	3.8	3.8
Паричен сектор						
МЗ [%]	9.9	10.9	13.3	12.5	11.9	11.3
Вземания от фирми [%]	9.9	3.3	4.1	4.7	5.4	5.6
Вземания от домакинства [%]	9.5	6.6	10.3	7.5	7.8	7.7

Източник: НСИ, БНБ, МВФ, Евростат, СБ, ЕЦБ, МФ

Заб.: При изготвяне на прогнозата са използвани статистически данни, публикувани до 23.09.2021 г.

8. Алтернативен сценарий

Представеният алтернативен макроикономически сценарий разглежда вариант на повишение на цените на международно търгуемите стоки и по-бавно от очакваното възстановяване на външната среда спрямо базовия сценарий. Шокът върху външната среда има временен характер – по-бавно от прогнозираното в базовия сценарий възстановяване през 2022 г., последвано от ускорено нарастване през 2023 г. Зададено е и повишение на международните цени през 2022 г. Подобен сценарий е възможен, в случай че функционирането на глобалните вериги за производство и доставка остане нарушено и през следващата година. Повишението на международните цени на суровините е възможно да премине в качване на инфлационните очаквания, което да накара централните банки на някои страни да повишат основния лихвен процент. Това от своя страна ще се отрази в повишение и на лихвените проценти на междубанковия пазар. Очакванията са Федералният резерв на САЩ да реагира с повишение на референтния лихвен процент още през 2022 г., а ЕЦБ да направи това през 2023 г. Това би довело до раздалечаване на паричните политики на двете централни банки и съответно до поскъпване на долара спрямо еврото.

Допусканията за по-неблагоприятно развитие на външната среда ще се отразят отрицателно върху растежа на БВП на страната, който ще бъде с 0.6 пр.п. по-нисък спрямо базовия сценарий през 2022 г. Поради краткотрайния характер на шока се очаква ускорение на растежа на БВП още през следващите две години, 2023 и 2024 г. Въпреки това, нивото на БВП по постоянни цени в алтернативния сценарий ще остане трайно под това в базовия. Променената външна конюнктура ще се отрази в по-ниски темпове на нарастване на износа на стоки и услуги през 2022 г., което ще бъде последвано от година на по-ускорено възстановяване. Повишението на цените на суровините ще се отрази в по-висока инфлация в страната, измерена чрез ХИПЦ. Същевременно, промяната в цената на суровините има по-силен ефект върху дефлатора на вноса, а от там и ефектът върху дефлатора на БВП през 2022 г. ще бъде отрицателен. Несигурната външна среда, нарасналите разходи за суровини и по-високите лихвени проценти ще ограничат инвестиционната активност в страната, като ефектът ще е с известно забавяне спрямо останалите компоненти на търсенето. По-слабата инвестиционна активност ще потисне възстановяването на търсенето на труд и дохо-

Обобщение на допусканията, използвани в алтернативния сценарий (отклонение спрямо базовия)

	2021	2022	2023	2024
Световна икономика [реален растеж, пр.п.]	0.0	-0.5	0.5	0.0
Европейска икономика – ЕС [реален растеж, пр.п.]	0.0	-0.5	0.5	0.0
Валутен курс щ.д./евро [%]	0.0%	-4.0%	-4.0%	-4.0%
Цена на петрол "Брент", [щ.д./барел,%]	0.0%	10.0%	0.0%	0.0%
Цени на метали [в щ.д., %]	0.0%	10.0%	0.0%	0.0%
Цени селскостопански суровини [в щ.д., %]	0.0%	10.0%	0.0%	0.0%
Цени хранителни продукти [в щ.д., %]	0.0%	10.0%	0.0%	0.0%
Цени неенергийни суровини, в щ.д. [%]	0.0%	10.0%	0.0%	0.0%
LIBOR 6 м., [пр.п.]	0.0	0.3	0.4	0.4
EURIBOR 3м., [пр.п.]	0.0	0.0	0.1	0.1

Източник: МФ

дите, което от своя страна ще забави темпа на нарастване на потреблението на домакинствата. Балансът на текущата сметка ще следва тенденциите във външната търговия и ще се влоши спрямо основния сценарий.

Обобщение на очакваните промени в основни макроикономически показатели, в резултат от направените промени в допусканията, са представени в следващата таблица.

Основни макроикономически показатели при алтернативния сценарий (отклонение спрямо базовия)

	2021	2022	2023	2024
БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ				
БВП ниво по текущи цени [%]	0.0%	-1.0%	0.4%	0.2%
БВП [реален растеж, пр.п.]	0.0	-0.6	0.1	0.1
Потребление	0.0	-0.4	0.0	0.2
Брутообразуване на основен капитал	0.0	-0.1	-2.5	0.8
Износ на стоки и услуги	0.0	-0.9	1.0	-0.2
Внос на стоки и услуги	0.0	-0.6	0.2	0.2
ПАЗАР НА ТРУДА И ЦЕНИ				
Заетост (СНС) [%]	0.0%	-0.3%	-0.3%	-0.3%
Коефициент на безработица (НРС) [пр.п.]	0.0	0.2	0.1	0.1
Компенсация на наетите [%]	0.0%	-0.5%	0.1%	0.1%
Дефлатор на БВП [пр.п.]	0.0	-0.5	1.4	-0.3
Средногодишна инфлация (ХИПЦ) [пр.п.]	0.0	1.9	0.2	-0.2
ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС				
Текуща сметка % БВП [пр.п.]	0.0	-1.7	-0.3	-0.4

Източник: МФ